

Naturskyddsföreningen Kristianstad och Bromölla

Årsberättelse för år 2020

Styrelsen för Naturskyddsföreningen Kristianstad och Bromölla redogör härmed för föreningens 99:de verksamhetsår

Styrelsen har bestått av följande personer:

Valda för 2020

Ordförande

Rune Stenholm Jakobsen

Kassör

Anders Johansson

Övriga Styrelseledamöter

Valda för år 2020

Barbro Ahlner

Christer Neideman

Anders Sigfridsson

Valda för år 2020 – 2021

Karin Bergendal

AnnaMaja Lindblom

Dagny Sigurjonsdottir

Revisorer

Glenn Nilsson

Bertil Troberg

Revisorssuppleanter

Sven Birkedal

Agnetha Björklund

Valberedning

Kenth Ljungberg, Anita Nilsson och John Nordkvist

Funktioner inom styrelsen

Vice ordförande

Dagny Sigurjonsdottir

Sekreterare

Anders Sigfridsson

Postmottagare

Rune Stenholm Jakobsen

Utbildningsledare

Karin Bergendal

MEDLEMSSTATISTIK

Enligt Riksföreningens uppgifter hade vår krets 1218 medlemmar under 2020. Av dessa var 797 fullbetalande, 420 familjemedlemmar och 1 ständig medlem.

EKONOMI

Under det gångna året har kretsen mottagit en gåva från CHRIPU, senioruniversitetet i Kristianstad på 5000 kronor. Medlemsåterbäringen uppgick till 20 040 kronor och de kommunala bidragen till 8 000 kronor.

En medfinansiering från Kristianstads kommun till en cykelkarta på 10 000 kronor finns också med.

Största kostnaden har varit trycksaker på 16 682 kronor. På grund av pandemins verkningar under 2020 var kostnaderna för aktiviteter låg, 5 500 kronor. Årets resultat slutade på 18 500 kronor. Kretsen har en stabil ekonomi.

STUDIECIRKLAR/ARBETSGRUPPER

Skogsgruppen

Skogsgruppen startades och hann med en inventering/exkursion innan pandemin satte stopp för flera aktiviteter. Syftet med gruppen är att lära sig signalarter och att kunna bedöma skyddsvärd skog samt att inventera skog i närområdet. Gruppen har samarbete med andra skogsgrupper i Skåne och har haft en gemensam aktivitet. Maria Thyr är kontaktperson.

Klimatverkstad

Christer Neideman och Rune Stenholm Jakobsen håller i denna studiecirkel som är ett samarbete med FN-föreningen och Fridays For Future. Klimatverkstad är öppet för icke-medlemmar. Syftet är att trycka på klimatarbetet lokalt genom att undersöka problem och lösningar. Klimatverkstad har varit en grund för gemensam opinionsyttring. I avvaktan på att Kristianstads kommun skulle inrätta samrådsgrupp för klimatet, har Klimatverkstad varit på paus. Vid årets slut kom den igång igen och med bra deltagande, runt 10 personer. Syftet är numera också att vara ett forum för organisationerna mellan samrådsmötena.

Floravårdsgruppen

Floravårdsgruppen har träffats regelbundet under 2019 varannan vecka med ca 6-8 deltagare under sen höst och tidig vår. För året 2020 startade gruppen en studiecirkel på temat "Växtvärldens uppkomst och utveckling". En nyutkommen bok av L.O. Björn m.fl.

Gruppen hade ett möte, men som en följd av pandemin har inga möten inomhus genomförts sedan mars 2020. Ett antal exkursioner har genomförts under kontrollerade former i bl.a. Dunderbäcken, Mosslunda, Kaptenens väg, Blå station och Kjuge kull.

Floravårdsgruppens åtagande angående "De vilda blommornas dag" ställdes in i Kristianstad, men genomfördes i Bromölla på ett coronasäkert sätt enligt restriktionerna.

Enskilda deltagare från floravårdsgruppen har aktivt deltagit i floraväktarverksamhet via Lunds Botaniska Förening som berör Kristianstads och Bromöllas kommuner.

Remissgruppen

Remissgruppen har utgjorts av styrelseledamöterna. Anders Johansson har skrivit kretsens remissvar. Dessa redogörs för under rubriken "Samråd, remisser mm" längre fram i årsberättelsen.

Handla miljövänligt-gruppen

På grund av pandemin fick vi ställa in Klädbyttardagen och Prylbyte i samarbete med Hälsoträdgården. Trots läget kunde vi genomföra en anpassad Miljövänliga veckan, v. 40.

Under veckan satte vi upp listor över reparationsställen för kläder/skor och teknik på flera bibliotek, Arkelstorp, Degeberga, Stadsbiblioteket, Tollarp och Österäng. Listorna finns på <https://kristianstad.naturskyddsforeningen.se/handla-miljovanligt/fixarlista/>.

Vi skickade även in medborgarförslag om en Fritidsbank till Kristianstads och Bromölla kommuner. Dessutom tipsade vi slöjd- och tekniklärare om att arbeta med reparation och återbruk i skolan. Förskolelärare fick tips och information om konceptet TaGe-hyllan där föräldrar och barn kan byta kläder och prylar efter behov.

Natursnokarna

Under 2020 gick AnnaMaja Lindblom en ledarutbildningskurs för Natursnokarna. På grund av pandemin har ingen grupp startats. Det finns intresse och vilja att starta en Natursnoksgrupp när läget tillåter!

FÖREDRAG, EXKURSIONER MM

Örndagen i Tosteberga söndagen 19 januari

Det var ännu ingen vinter utan mildt och så småningom soligt väder. Havsörnarna tog lite tid på sig på morgonen, men därefter höll sig 5-6 havsörnar hela tiden i närheten av utfodringen. Vi såg som vanligt huvudsakligen unga mer eller mindre mörkbruna havsörnar, men några äldre ljusare och vitstjärtade exemplar sågs också. Sammanlagt såg vi säkert 10-12 olika örnar. Nils Waldemarsson från Fågelklubben och Christer Neideman från Naturskyddsföreningen berättade om hoten mot örnarna och det lyckade arbetet för att skydda dem och få dem att återkomma som häckfåglar i våra trakter. En säl visade upp sig på en sten vid stranden och fem storspövar och en tofsvipa gav oss vårkänslor. Sammanlagt besöktes evenemanget av minst 250 personer.

Christer Neideman

Örnbus till Tosteberga söndagen 26 januari

Det var forfarande mildt och grått när bussen med 26 örnintresserade avgick från naturum. Evert Valfridsson från Fågelklubben och Christer Neideman från Naturskyddsföreningen guidade. När bussen passerade Viby såg vi dagens första havsörn flyga över vägen. Det var

till en början bara en eller två örnar framme vid åteln (matplatsen) vid Tosteberga hamn. Men efter någon timme såg vi både fem och sex örnar samtidigt. Det var som vanligt mest mörka, brunstjärtade unga havsörnar. Men mot slutet såg vi också minst ett par ljusare, vitstjärtade dvs utfärgade gamla havsörnar, med en ålder av minst 6-7 år. Efter att ha njutit av grillad korv och kaffe fortsatte vi mot Landön för att se den nordostskånska skärgården från en annan vinkel. För ovanlighetens skull syntes här ingen örn, men vi fick bra observationer av till exempel häger och skäggdopping och vi fick se att skogsbingeln redan hade färdiga blomställningar.

Christer Neideman

”Vad ska vi använda föreningens Naturvårdsfond till?” torsdagen 27 februari

Sex personer kom och diskuterade riktlinjer för att använda fonden och lämpliga, konkreta projekt.

Workshop om lokalt klimatarbete tisdagen 18 februari

Tio personer kom till workshopen som ordnades av vår klimatkrets ”Klimatverkstad”. Diskussionen handlade huvudsakligen om Kristianstads kommuns förslag till Ändrad Översiktsplan för staden Kristianstad, där remisstiden går ut i början av mars.

Vandring vid Skräbeån lördagen 29 februari

Väderprognoserna var inte lovande denna skottdag. Ett år då höst övergick direkt till vår meteorologiskt sett. Det blåste kraftig sydostlig vind men regnet höll sig borta under hela vår vandring. Vi var 15 st (10 herrar och 5 damer) som trotsade vind och vatten. Skräbeån gick nästan upp till stigen och här och där fanns stora pölar. Trots detta fick vi se och höra mycket och den superbe ledaren Nils Waldemarsson berättade och förklarade. Årets uppstickare grönsiskan for fram och tillbaka över stigen i stora flockar. Här finns fortfarande gott om alkottefrö för den att äta. Bofinkar och talgoxar sjöng sina vårsånger. I ån var det mycket strida strömmar så gräsand och storskrakar var ensamma. Nere vid havet lyckades vi se en havsörn, några gravänder, knipor och en ängspiplärka. Till och med de sedvanliga hägrarna hade sökt lä. På tillbakavägen såg vi några blommande svalört och vårlök och en kungsfiskare passerade som en koboltblå blix. Några mesar och steglits och trädkrypare. På andra sidan ån blommade pestskräpen och ramslöken hade stora blad, men ingen turkduva visade sig (har minst två revir i Nymölla). Efter kaffet följde vi som brukligt Kungsleden och där visade sig strömstaren länge och snyggt. Scharlakansröda vårsålen var snygg och den vanliga vårlöken blommade i stor mängd. På det öppna fältet hördes tyvärr inga sånglärkor för det var mulet men väl två ormvråkar. Den ene ryttlade i motvinden. Tillbaka vid bilarna flög en tofsvipa över kvarnbyggnaden. Det blev 35 olika fågelarter (brukar vara minst 40).

Tack för en trots allt kanonfin vandring Nils. Skönt att komma ut.

Barbro Ahlner

Torsdag 5 mars kl 18.00. Tillväxt - vad är det och är det hållbart?

Anders Borgehed, regionchef på Handelskammaren föreläste om detta.

Det blev en spännande kväll med vetgiriga människor och djupa samhällsfrågor med 9 deltagare. Att återge allt vi kom in på känns omöjligt, men framför allt fick vi en nyansering av vad tillväxt betyder, vad det kan orsaka rent politiskt och varför det kan ifrågasättas som mål.

Föredrag om Nordnorge och årsmöte onsdagen 11 mars

Ett 20-tal medlemmar samlades trots Coronavirustiderna. Christer Neideman berättade om en resa till Nordnorge för att se djur, växter och natur på främst Varangerhalvön, Andöya och Lofoten. Efter fika inleddes årsmötet. Styrelsen fick ansvarsfrihet för år 2019 och nya i styrelsen blev AnnaMaja Lindblom och Dagny Sigurjonsdottir. På förslag av styrelsen senarelades motionstiden till senast 20 februari.

Klädbyttardag den 28 mars – inställd på grund av coronapandemin

Tranbuss till Pulken 28 mars – inställd på grund av coronapandemin

Trädvandring i Tivoliparken torsdagen 2 april

Jag fick med mig 38 deltagare på min vandring i Tivoliparken idag, på uppdrag från kommunen. Det blåste rejält men tack vare en bra högtalare tror jag man hörde det mesta.

Jag visade sådana träd och buskar som är intressanta att följa under året, t ex katsura, körsbärskornell och trumpetträd.

Karin Bergendal

Röjning på Gyetorp lördagen 4 april

Sju medlemmar (4 från Bromölla och 3 från Kristianstad) samlades vid Gyetorp för att underlätta livet för orkideer och andra konkurrenssvaga växter. Även Kristianstadsbladet var på plats i det vackra vädret! När vi närmade oss rikkärret såg vi till vår glädje att det fanns ovanligt lite ris och törne. Någon hade förekommit oss, så att vi fick nöja oss med att finputsa och ta bort de decimeterhöga stjälkar /stubbar som fanns kvar. Så slutresultatet blev säkert betydligt bättre än tidigare år! Vi lyckades i alla fall samla ihop ris så att det räckte till korvgrillningen och letade också upp de tidigast blommorna till exempel blåsippa, desmeknopp, smånunneört och någon enstaka tidigt blommande gullviva.

Aktivt hopp 16 april - inställt på grund av Coronapandemin

Äta vilda växter - inställt på grund av Coronapandemin

Lunchvandring på Lyckans Höjd torsdagen den 7 maj

Tre personer följde Karin Bergendal ett stycke på Hönedalsvägen och upptäckte att det fanns många olika slags träd, buskar och blommor i trädgårdarna längs gatan. Till exempel tulpanträd, olvon, kerria, lagerhägg och kvitten.

Programträff 12 maj - inställd på grund av coronapandemin

Floravandring vid Dunderbäcken torsdagen 14 maj

Vi var 12 personer som samlades vid Dunderbäcken för den första floravandringen med coronahänsyn. Kjell-Arne Olsson från Floravårdsgruppen ledde vandringen som först gick genom den fuktiga ädellövsboden vid åsens fot. Här blommade ramslök, gulplister, bäckbräsma, sårläka och mycket annat. Speciellt gladdes vi åt den sällsynta skogsveronikans små blåa blommor.

Vi följde sedan först den gamla järnvägens sträckning mot öster och gick sedan upp mot den högsta toppen Tranekull. Här mötte vi först en betad torräng med blommande knölsörblomma, jungfrulin, sommarvicker och mandelblom. Efter fika i solen på kullens topp återvände vi sedan nöjda tillbaka.

Christer Neideman

Trädvandring i Tivoliparken torsdagen den 21 maj - Inställd

Utställning om ängar på Kulturpunkten i Bromölla under maj månad

Vi belyste ängars betydelse från 1700-talet och framåt med historiska kartor och texter. Det var ett komplement till Skåne hembygdsförbunds vepa om ”Ängen till nytta och glädje”. För att visa betydelsen av ängar i trakten togs den dåtida största byn Grödbyn som exempel.

Barbro Ahlner

Floravandring vid Mosslunda onsdagen 3 juni

Anders Johansson från Floravårdsgruppen ledde vandringen, som lockade 19 personer. I solskin och sommarvärme vandrade vi delar av röda slingan. På de övre torrängarna var backsipporna överblommade, men när vi kom ner i de fuktigare ängsmarkerna var det gott om blommor. Anders pekade framförallt på de arter som var indikatorarter på höga naturvärden, men vi njöt också av alla andra vackra växter. Av orkideerna var Sankt Pers nycklar överblommade, men det fanns gott om blommande göknycklar, och enstaka ängsnycklar, majnycklar och jungfru Marie nycklar. Vi fick se granspira, jungfrulin, blåsuga och rödkämpar mm. Anders visade också på ett antal intressanta gräs och starrarter till exempel darrgräs och Hartmannstarr.

Christer Neideman

Fredag 5 juni kl 21.46 Naturnatten: Ta tåget till nattfjärilarna

Ställdes in på grund av för få deltagare.

Bioblitz vid Blåherremölla lördagen den 6 juni

För andra året i rad utförde vi Bioblitz vid Blåherremölla. Ulf Gärdenfors och Martin Stoltze och Rune Stenholm Jakobsen höll i trådarna och bjöd in Entomologiska sällskapet att göra detta tillsammans. Även om vädret var något blött och kallt hittades ändå en del intressanta arter. Ulf har sammanställt en utförlig rapport som publicerats i ESILs kanaler. En vapenfluga

var första fyndet i Sverige, vilket Naturskyddsföreningen fick fram i P4-Kristianstad. Ca 10 personer deltog.

Lunchvandring på Linnérundan torsdagen den 11 juni

Två personer gick med Karin Bergendal en liten bit av Linnérundan med start från naturum. Vi stannade vid det välbyggda bihotellet och passerade sedan en hel del rosenbuskar som börjat blomma. De är rester från stadens gamla soptipp som låg här på före detta Härlövs ängar.

Ringmärkning av storkungarna i Viby den 13 juni ställdes in

Äta vilda växter och odla frön lördagen 13 juni (uppskjuten pga corona)

15 deltagare kom på evenemanget om att äta vilda växter och odla fröer. Det gick bra och deltagarna var nöjda.

”Vilda blommornas dag” i Branthallaområdet/Bromölla 14 juni

Utan blänkare i K-Bladet på Bromöllasidan (erbjöds men avböjdes på grund av Corona) var det spännande att se hur många deltagare som skulle komma. Det blev 7 (5 herrar och 2 damer) varav bara två var från Bromölla.

Vi började med p-platsen som innan 1999 när väg 116 var färdig var en betesmark i Branthallaområdet. Det visades på olika gräs, invasiva arter (vresros) flera olika klöverarter, flera fibblor, haverrot; blåeld, skelört, kålmalke, palsternacka, taggsallat m.fl och olika buskar och träd. Vi stannade till vid slänten där den ovanliga luddfingerörten blommar på våren. Sen gick vi via fägatan in på själva Branthallaområdet och följde det som tidigare var märkt som det blå spåret. Det visades många kartor och förklarades varför landskapet ser ut som det gör och vilka strategier som behövs för att överleva i en betesmark. Numera betas området av får så alla backsippor, sankte Pers nycklar, blåsugor såg vi inte skymten av. Men området är vackert med sin blandning av betesmark, hassellundar och berg i dagen. Bactimjan, backnejlikor och jungfrulin var väl de raraste växterna. Efter fiket besteg alla Branthalla (38,6 m över havet). K-Bladet kom när vi återkom till startplatsen. Vädret var strålande och alla verkade nöjda och belåtna.

Barbro Ahlner (som ledde vandringen)

Vilda Blommornas Dag på Tosteberga ängar respektive golfbanan i Åhus ställdes in pga Coronapandemin.

Lördag 4 juli Lien –fixarworkshop

Ställdes in

Floravandring vid Kaptens väg, Nyehusen i Yngsjö onsdagen den 8 juli 2020.

Precis innan floravandringen skulle börja, kom dagens enda regnskur, som dock inte varade länge. Vädret var annars bra, men lite kyligt och något blåsigt. Tretton personer, varav sex damer, hade kommit för att få en presentation av floran vid och framför allt i det inhägnade området vid Kaptens väg av Kjell-Arne Olsson.

Vid började med att kliva in i inhägnaden över närmaste stätta. Kjell-Arne kunde genast visa det typiska gräset borsttåtel, sandnejlika och flockfibbla. Vi slogs av hur mycket fönsterlav det fanns här, och fick veta att man, för att vårda floran, måste ta bort den då och då. Något annat som måste tas bort var de tallplantor som invaderar marken här, och några av oss hjälpte till genom att rycka upp en del av dem.

Snart fick vi också se den mer exklusiva purpurknipproten, och ganska många av den. Vi kom också att se pyrolavväxterna vitpyrola, björkpyrola, ögonpyrola, grönpyrola, ryl och tallört samt, senare, skogsknipprot.

Vandringen avslutades traditionellt med fika, där vi parkerat bilarna.

Anders Sigfridsson

Floravandringen vid Pestbacken 15 juli ställdes tyvärr in

Floravandring på Åhus trädesmarker torsdagen den 23 juli 2020.

Vandringen började som vanligt vid Blå station. Tolv personer, varav sex damer, kom för att under Kjell-Arnes ledning studera floran på och vid några av trädorna i Åhus. Vädret var, som de senaste dagarna, svalt, ca 20 grader, och med en uttorkande blåst.

Vi började med en titt öster om parkeringen, där vi såg bl.a. de typiska arterna pukvete, sandvita, hamnsenap och puktörne. Vi fortsatte mot den gamla trädan längs Flötövägen och såg bl.a. sandklint, väddklint och givetvis knylhavre. Fortfarande växte här någon enstaka blåeld.

Sedan gick vi över Flötövägen, och gick längs cykelvägen öster om Sandvaktargatan och söder om Flötövägen. Ytan här har aldrig blivit plöjd sedan den för säkert minst 50 år sedan upphörde att brukas som åker. Ändå växte här en del intressant, t.ex. fick vi se både backlök och sandlök, så vi kunde lära oss hur man skiljde på dem. På slänten upp mot väg 118 fick vi se några ulltistlar.

Vi gick sedan till den äldsta trädan, den mellan Nordanvägen och väg 118. Det var väl minst tio år sedan den plöjdes sist, så knylhavren var ju ganska dominerande.

Vi gick västerut över väg 118 (på övergångsställen) och passerade den stora trädan på Åhmans tomt, som en gång imponerat med massor av blåeld. Vi fortsatte tillbaka mot Blå Station förbi Vianor, och där visade Kjell-Arne oss ett gräs, som väl var nytt för de flesta av oss, nämligen råttsvingel.

Vandringen avslutades som vanligt med fika, som intogs vid Blå Station.

Anders Sigfridsson

Vandring Krogstorp- Åby söndagen 26 juli

Regnet hängde i luften men höll sig snällt borta när vi började vår kultur-landskapsnaturvandring på Artur Lindekrantz gård. Vi räknade ihop deltagarantalet till 13 herrar och 11 damer. Sen kom K-Bladet och Infobladet. I dessa Coronatider delade vi upp oss i två grupper. Både Thomas Ekström och Barbro talade om vilka växter vi såg och deras användning och

diskuterade om igenväxning av landskapet, stenmurar, stenigt eller inte stenigt, den nerhuggna energiskogen m.m. Först följde via nya strådet och sen gamla industrispåret till Åbyvägen. I Åby fikade vi och såg på diverse brunnar, skolan, snöplogen m.m. och fick hör diverse berättelser om tiden då byarna helt avhystes av Årup (1838) och om statarnas hårda liv, lönnkrogar och annat. På tillbakavägen såg vi på invasiva arter (parkslide), lindar, hägg, strättor, spenört ...antecknat av en av ledarna

Barbro Ahlner

Floravandring vid Kjugekull onsdagen 5 augusti

Det var en varm och solig sommarkväll när Kjell-Arne Olsson och Anders Johansson från Floravårdsgruppen berättade om högsommarfloran vid Kjugekull för tretton nyfikna deltagare. Vi hittade mycket av de sällsynta arterna fältvädd och ljungsnärja. Och när vi på slutet kom upp över högsta kustlinjen ändrades floran så att gullviva, jordtistel, spåtistel och darrgräs visade sig. Vi fikade på "Karl XV:s dansbana" en stor flat stenhäll nära toppen. Vi kom överens om att området är mycket fint, men behöver mer betesdjur och skötsel för att inte växa igen. Och på återvägen såg vi de sorgliga resterna av det nedbrända hembygds museet.

Christer Neideman

Besök på ekologiskt lantbruk onsdagen 12 augusti

Per Modig på Fagraslätt, Österslöv visade sina odlingar av bönor, linser och quinoa för sju intresserade besökare.

Insekternas dag vid Degeberga backar söndagen 16 augusti

Insekternas dag, i år på Söndre klack vid Degeberga, hade fem deltagare med Ulf Gärdenfors som guide. Deltagarna fick njuta av den häftiga stora kungstrollsländan och massa annat i den fina miljön. Stort tack till Ulf som ställde upp och höll i detta 🐛 🐞 🐜 🐝

Challenge – utmaning om invasiva arter vecka 38 – Inga svar inkom

Lunchvandring i Parkstaden torsdagen den 17 september

Vi var ett halvt dussin personer som undersökte de gamla avenbokarna på ömse sidor av gångstigen. Där växte också svampar som inte var stolt fjällskivling och därför olämpliga att äta. En deltagare kommenterade de nya träden, troligen kaukasisk vingnöt, som står nära lekplatsen gett mycket glädje åt barnen som gillar att klättra i dem.

Svamputflykt till Näsums bokskogar söndagen 20 september

Året var inget bra svampår ledaren Jan-Åke Lönqvist blev intervjuad i K-Bladet dagen innan och sa då att vi skulle ut och dricka kaffe för svampar fanns inga. Det var t.o.m sämre än torråret 2020. Han avböjde därför att tidningen skulle komma och göra reportage. Undertecknad hade därför bestämt oss för ett av Bromöllas få naturreservat Näsums bokskogar. Man har missat att ha vägvisare dit så få har varit där och där är verkligen fint. Svamputflykten visade sig vara över förväntan. Vi hittade diverse soppar, kremlor, riskor

fjällskivlingar och röksvampar och mycket annat ätbart och oätbart. Jan-Åke visade karaktärer och berättade. Alla 11 deltagarna (6 damer och 5 herrar) verkade nöjda och glada.

Tack Jan-Åke för att du ställer upp alla år och delar med dig av dina enorma kunskaper. Boken Kor - En kärleksförklaring var du mer än väl värd.

Barbro Ahlner

Framtidsveckan 2020:

Jordbruket och klimatet tisdagen 22 september

Kvällen bjöd på två timmars intensiv redovisning av jordbrukets klimatutmaningar sett i helhetsperspektiv. Ida Lind från Ekologiska lantbrukarna föreläste om dessa problem, medan Marcus Lundmark, lokal ekobonde, intervjuades kring vad man kan göra på den egna gården. Därefter berättade Rune Stenholm Jakobsen från den lokala naturskyddsföreningen om de kommunala utsläppen och särskilt om torvmarker. 24 personer deltog varav 9 i lokalen och resten på zoom. Föredraget spelades in och det kan förhoppningsvis bidra till flera antal views vid publicering. Särskilt viktiga saker att ta med sig är att dialog med markägare behövs, att jordbruket inte kan undantas från klimatomställningsarbetet, att hungersnöd inte är ett gångbart argument för att avstå från klimatarbete i jordbruket och att de stora utsläppen sker genom markanvändning och djurhållning där metan, lustgas och koldioxid utgör de betydelsefulla växthusgaserna. I Kristianstad är det också tydligt att jordbrukssektorn släpper ut mest och att alla andra sektorer, förutom transport, har uppnått en relativt låg utsläppsnivå. Återvätning av torvmarker/mulljordar är en viktig del av lösningen där vi i vår kommun har mycket av det.

Rune Stenholm Jakobsen

Lokal odling i samverkan med närsamhället onsdagen 23 september

Samverkan lokalt mellan odlare och konsumenter kan gynna ett hållbart jordbruk och en hållbar konsumtion. Runtom i landet ökar de nära kontakterna mellan odlare och konsumenter, bland annat i form av REKO-ringar. Håkan Rasmusson från Lund berättade om REKO-ringar mm, Per O Andersson från Sösdala berättade om Sambruket som odlar i en ekonomisk förening och Emil Hillve redovisade vad andelsjordbruk/CSA är för något och hur han tillämpar det på sin gård utanför Sösdala. Deltagare 5-7 stycken.

Söndagen den 27 september. Geologins dag – Välkommen till Stenbärrarland

Bilar förflyttade oss 32 deltagare från centrum av Arkelstorp, först längs med Arkelstorpsviken och utsikten över Oppmannasjön, en del av Sjöriket. Vår ledare geolog Emma Rehnström berättade med utgångspunkt från stenarterna i gravstenar på Vånga kyrkogård, hur trakten bildats för många miljoner år sedan. Väl uppe på Vångaberget fick vi sedan ta del av både ett äldre nu vattenfyllt stenbrott och ett där brytning pågår – i den berömda röda Vångagraniten. Företagen gör numera vad de kan för att minimera sprängningar och avfallshögar.

Efter exkursionen följde några med till det sedan länge nedlagda ”silverbrottet”.

Ons 30 sept kl. 18.00 Aktivt hopp - workshop i Bromölla

Ställdes in på grund av för få deltagare

1 oktober Lunchvandring i Tivoliparken

Med fem deltagare studerade vi bland annat parkens "värsta träd", som fö grävdes bort dagen efter. Det är nämligen ett gudaträd som är en Invasiv art och därför ska tas bort från alla planteringar.

Lunchvandring i Tivoliparken torsdagen den 1 oktober

Med fem deltagare studerade vi bland annat parkens "värsta träd", som fö grävdes bort dagen efter. Det är nämligen ett gudaträd som är en invasiv art och därför ska tas bort från alla planteringar.

Vandring i naturreservatet Skinsagylet/Djupadal lördagen den 14 november

Detta är ett naturreservat som ligger i tre kommuner (Sölvesborg; Bromölla och Olofström) med en 2,5 km markerad vandringsled i Sölvesborgs kommun. Skinsagylet är en av tre sjöar i denna kommun och den enda som inte delas med Bromölla. Området är en del av Ryssberget och berggrunden är Karlshamnsgrenit och metavulkanit och jordarten sandig-moig morän. Här finns mängder av stora block och därför har stora delar av skogen varit orörd de senaste decennierna. Dominerande trädslag är bok och avenbok. Inom området finns två nyckelbiotoper. Om detta och en del annat (enskiftena, utmarker och vad kunde tänkas hitta av arter...) berättade under tecknad. Pandemin och alla inställda evenemang gjorde att många kände sig manade att komma och en stor del av dem ringde innan. De tre p-platserna räckte inte långt. Vi blev 26 st (varav 17 damer) förutom under tecknad och Ulla Berglund. Nästan alla körde i egen bil. Ulla skulle gå först och jag sist och kaffe drickas vid utsiktspunkten (som var dold i dimma). Det blev inte visningar för många av mossor, lavar ormbunkar och annat för vi skulle hålla Corona avstånd. Dock fick alla se ett fint område. Ulla fick en honungsburk som tack.

Barbro Ahlner

Aktivt hopp onlineworkshop onsdagen 25 november

Arr: Omställningsbyrån. Beställt av Studieförbundet i samarbete med oss.

Vi var 30 deltagare från hela landet, ett fåtal från Skåne och två från kretsen. Mestadels var det kvinnor som deltog. Många kände sig som en del av omställningsrörelsen redan. Det var en introduktion till att hantera oro över klimatförändringar och alla var mycket nöjda med workshoppen. Det fungerade hyfsat via zoom.

Kontaktperson: Rune Stenholm Jakobsen

Annandagjulvandring till Ekenabben lördagen 26 december

Hösten var mild, men julen kom med några kalla nätter. Vi var 19 personer som en kylig morgon samlades med Coronaavstånd vid naturum för vandringen mot Ekenabben. Åtminstone hälften av oss hann se kungsfiskaren som ett blått streck pila över ån. Trots den

hårda nattfrosterna hittade vi 11 olika blommande växter under vandringen. När vi kom till Hammarsjöstranden såg vi en ägretthäger flyga norrut längs ån och lite senare kom en havsörn flygande tvärs över sjön. Vi fikade vid Ekenabben där det var ovanligt många som grillade eller vandrade på stigarna som någon prytt med diverse julprydnader. Under de stora ekarna upptäckte vi nyuppförda holkar i jätteformat, som vi antar är avsedda för ekoxar eller liknande skalbaggar. Vi lärde oss också vad håris eller vätteskägg är – tunna trådar av is som produceras när en svamp bryter ner multnande trä. Vid stordiket såg vi både snatteränder och bläsänder bland de vanliga gräsänderna och när vi till slut räknade samman antalet sedda fågelarter blev det 33 stycken.

Christer Neideman

NATURVÅRD OCH MILJÖVÅRD

Gyetorpsprojektet

Vårt projekt är nu avslutat men föreningen röjde i rikkärret den 4 april och under året kom sedan Länsstyrelsens beslut om att göra området till ett naturreservat.

Ansvarsarter

Vi deltar i ett lokalt naturvårdsprojekt (LONA) tillsammans med Kristianstads kommun och andra föreningar, som går ut på att inventera och skydda några av de arter som är speciella för kommunen t ex martorn, gullstånds, jättemöja, sandnörel och ryl.

Länsstyrelsens gåsgrupp för förvaltning av gäss och tranor på Kristianstadsslätten

Skördeskador har förebyggts genom att Göran Frisk varit ”skrämselkonsulent”. Man har också haft några ”gåsåkrar” för att locka gåsflockarna från värdefulla grödor. Tranmatningen vid Pulken fungerade mycket bra, men det blev inga tranvärdar på grund av Coronapandemin.. Föreningen har varit representerad i gruppen genom Christer Neideman.

Storkprojektet

I Viby häckade tre friflygande par och ett fjärde par gjorde häckningsförsök. I Härnestad häckade tre friflygande par. I Hovby fanns ett par.

Utfodring av övervintrande örnar

En örnåtel har funnits vid Tosteberga under vintern. Utfodringen med strupar och lungor från Scan har skett från december till februari. Familjen Jarnemo och Nils Waldemarsson skötte matningen.

Kristianstads Vattenrike

Föreningen har varit representerad i samrådsgruppen för naturvård i Biosfärområdet Kristianstads Vattenrike genom Christer Neideman och Agnetha Björklund.

Grundvattenråd för Kristianstadsslätten

Föreningen har varit representerad i rådet genom Barbro Ahlner.

Vattenråd för Skräbeån, Ivösjökommittén och Immelngruppen

Föreningen har varit representerad i vattenrådet genom Barbro Ahlner och i kommittén genom Christer Neideman. Föreningen är representerad i Immelngruppen genom Ulrika Tollgren.

Österlens Vattenråd

Kenth Ljungberg har tidigare representerat föreningen i vattenrådet och även ingått i dess styrelse som sekreterare. Kenth har under året ersatts av Karin Bergendal.

Helgeåns vattenråd

Christer Neideman har varit med i vattenrådets styrelse. Vattenrådets sekretariat har under året flyttats till Kristianstads kommun.

Samrådsgrupp för klimatet

Under hösten bildades Kristianstads kommuns samrådsgrupp för klimatet. Föreningens representanter är Rune Stenholm Jakobsen och Christer Neideman. Vår studiecirkel ”Klimatverkstad” används för att förbereda inför kommande samrådsmöten.

INTERNET

Hemsidan och Facebook

Hemsidan har uppdaterats av Barbro Ahlner och Christer Neideman. Föreningen har också en Facebookgrupp, och dessutom en speciell Facebookgrupp för Floravårdsgruppen. Under året har också en Facebooksida startats av AnnaMaja Lindblom.

Sländan

Databasen har uppdaterats och innehåller foton av mer än 1400 arter.

SAMRÅD, REMISSER MM

Vångaberget. Biföll ansökan om förlängd brytningsperiod (granit) under förutsättning att landskapsbilden och konturen på bergets östra sida inte förändrades.

Hultagården, Bromölla. Täktverksamhet för grus. Biföll ansökan. Tillstånd för 10 år. Åtgärder för att skydda backsvalekolonin.

Hörröds grustäkt. Samråd om utökad täkt. Inget att erinra ifall Segesholmsåns avrinningsområde inte påverkas och att en kontinuerlig efterbehandling utförs.

Horna fure. Yttrande över förändring i detaljplan. Bevara mycket av grönstrukturen och försiktig utglesning av trädbeståndet.

Atlasområdet Vä. Yttrande över detaljplan. Föreslog kompensatoriska åtgärder som gynnar fauna och flora när området exploateras.

Bangårdsområdet Kristianstad. Yttrande över detaljplan med förslag på hur sterila miljöer kan få en grönare struktur.

Lasarettet 5 Kristianstad. Yttrande över detaljplan. Synpunkter och förslag på hur stadsmiljö kan möjliggöra livsbetingelser för en biologisk mångfald.

Fiskuppfödning Önnestad. Samrådsunderlag. Föreningen positiv till detta. Invändning mot tilltänkt foder (soja). Omgående svar att fodret inte har ursprung från skövlade miljöer.

Kemikalieplanen Kristianstad 2021-25. Föreningen positiv till planen och kommunens ambitioner att nå Agenda 2030.

Ändring Översiktsplan Kristianstad. Stort och omfattande dokument med synpunkter på infrastruktur, vägar, vatten, grönytor mm.

Gringelstad. Samrådsunderlag för vattenverksamhet med nya brunnar för Kristianstads kommun. Synpunkter på vilka åtgärder som kommer att användas ifall grundvattennivån sänks. I området finns värdefulla våtmarker.

STYRELSEMÖTEN

Styrelsen har sammanträtt den 15 januari, 25 februari, 17 mars, 8 april, 18 maj, 11 juni, 17 augusti, 18 september, 15 oktober, 9 november och 10 december.

LÄNSFÖRBUND OCH RIKSFÖRENING

Rune Stenholm Jakobsen och AnnaMaja Lindblom deltog i Naturskyddsföreningens länsstämma digitalt den 9 augusti.

Karin Bergendal är ledamot i styrelsen för Naturskyddsföreningen i Skåne, vårt länsförbund.

På grund av pandemin framflyttades riksstämman till nästa år.

För styrelsen

Kristianstad den 1 mars 2021

Rune Stenholm Jakobsen

Ordförande

Anders Sigfridsson

Sekreterare